

František Verner¹

Partnerská účast Českých drah a.s. v pilotním projektu „Dopravní služby EU“ vzdělávacího programu Leonardo da Vinci Evropské unie

Klíčová slova: Vzdělávací program „Leonardo da Vinci“ Evropské komise, pilotní projekt „Dopravní služby EU“, evropské základní curriculum, Národní ústav odborného vzdělávání, implementace výsledku projektu do středoškolské vzdělávací soustavy, akreditované studijní obory a jejich odborné zaměření, model certifikace dosažené kvalifikace

V období 2001 – 2004 spolupracovaly ČD s DBAG na projektu v rámci vzdělávacího programu Leonardo da Vinci vyhlášeného Komisariátem pro vzdělávání a kulturu Evropské komise.

Dále uvedený příspěvek byl přednesen zástupcem personálního odboru GŘ ČD a.s. na Valorizační konferenci „Budoucnost odborného a prohlubovacího vzdělávání v oblasti turistiky a dopravy“ uspořádané v Garmisch-Partenkirchenu ve dnech 10. a 11. ledna 2005 k výsledkům 4 evropských pilotních projektů, zaměřených na turistický ruch a dopravu. Personální odbor, reprezentující ČD a.s., tak vyhověl žádosti vedoucího projektových prací, tj. odboru strategie personální politiky a vzdělávání DBAG, aby jej při prezentaci postupu při řešení projektu a jeho výsledků podpořil svým samostatným vystoupením a zkušenostmi, nabytými u ČD a.s. v průběhu řešení a následné implementace výsledného společného produktu šesti evropských partnerů – tj. evropského základního curricula „Dopravních služeb EU“ – do středoškolského vzdělávacího systému ČR, se spoluprací s Národním ústavem odborného vzdělávání, středními odbornými školami a dalšími složkami v průběhu zpracovatelského a implementačního postupu..

Tématika, význam, náplň a metoda řešení vzdělávacího projektu „Dopravní služby EU“ byla plénem všeobecně vysoce hodnocena, a to jak při prezentaci německým a českým zástupcem a panelové diskusi, tak i následně při neformálních rozhovorech zástupce ČD a.s. s německými, rakouskými i slovenskými delegáty.

1) Úvod

K účasti českého partnera na projektových pracích došlo na základě předchozí uzavřené „**Dohody o spolupráci Německé dráhy a.s. s Českými drahmi v oblasti odborného a prohlubovacího vzdělávání**“ z února 2001. Znění této dohody i její překlad do německého jazyka vypracoval tehdejší odbor lidských zdrojů GŘ ČD. Po navázaných vztazích mezi sousedními železnicemi ve výše uvedené oblasti, konkrétně mezi odborem vzdělávání Německé dráhy (DB Bildung) a tehdejším odborem lidských zdrojů GŘ ČD, byla tato dohoda podepsána zástupci obou železnic na nejvyšší úrovni, tj. tehdejším generálním ředitelem ČD panem Daliborem Zeleným a předsedou představenstva DBAG panem Hartmutem

---

¹ Ing. František Verner, narozen 1946. Absolvent SPŠE v Pardubicích, obor výroba, rozvod a užití elektrické energie. Postgraduální studium na VŠDS v Žilině v letech 1984-85, zaměřené na provoz, ekonomiku a racionalizaci železniční dopravy. Odborná stáž na odboru vzdělávání DB AG v roce 2001. U ČD od roku 1965 v různých funkcích, v současné době odborným poradcem O10 k aktivitám EU a CER, zaměřeným na lidský faktor.

Mehdornem. Na tuto mezinárodní dohodu logicky navázalo oslovení Českých drah německým partnerem a následné uzavření dohody mezi vedoucím projektu a koordinátorem projektových prací, tj. odborem strategie personální politiky a vzdělávání DBAG na jedné straně a partnerem, tj. Českými drahami, odborem personálním na straně druhé, týkající se stanovení podmínek mezi smluvními stranami a příslušných práv a povinností, vyplývajících z jejich účasti na projektu „Dopravní služby EU“ (*EU-Kaufmann für Verkehrsservice v NJ*).

Poznámka :

Níže uvedené body 2) a 3) byly do prezentace zahrnuty hlavně z důvodu jednak přiblížení českého vzdělávacího systému německému posluchači, který je s ním prakticky neseznámen, jednak ze snahy prokázat, že společný evropský vzdělávací produkt lze implementovat i do zcela rozdílných vzdělávacích prostředí, která evropské země charakterizují.

2) Některé zásady české vzdělávací soustavy České republiky (zkrácený výtah ze školského zákona)

- a) Vzdělávací soustava je v České republice upravena zákonem 29/1984 (tzv. školským zákonem) o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol ve znění dalších změn a doplňků.
- b) Ministerstvo školství, mládeže a tělesné výchovy (dále jen „ministerstvo“) odpovídá za koncepci, stav a rozvoj výchovně vzdělávací soustavy (§1, odstavec 2).
- c) Soustavu základních a středních škol tvoří základní škola, učiliště, střední odborné učiliště, gymnázium, střední odborná škola a speciální školy (§2, odstavec 1).
- d) Ve školách, které jsou součástí soustavy základních a středních škol, mají občané právo na bezplatné vzdělání (§4, odstavec 1). V rozsahu stanoveném vládou se žákům bezplatně poskytují učebnice a učební texty a základní školní potřeby (§4, odstavec 3).
- e) Základní škola připravuje žáky pro další studium a praxi (§5, odstavec 2).
- f) Základní škola má devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým a devátým ročníkem (§6, odstavec 1).
- g) Střední školy se člení na tyto druhy : střední odborné učiliště, gymnázium a střední odbornou školu (§7, odstavec 3).
- h) Úplné střední vzdělání se ukončuje úspěšným vykonáním maturitní zkoušky v gymnáziu, úplné střední odborné vzdělání se ukončuje úspěšným vykonáním maturitní zkoušky ve střední odborné škole nebo ve středním odborném učilišti (§8, odstavec 2).
- i) Gymnázium je všeobecně vzdělávací vnitřně diferencovaná škola, která připravuje především pro studium na vysokých školách (§15).
- j) Střední odborná škola připravuje především pro výkon odborných činností, zejména technickohospodářských, ekonomických, pedagogických, zdravotnických, sociálně právních, správních, uměleckých a kulturních; připravuje i pro studium na vysoké škole. Denní studium trvá nanejvýše 4 roky (§16).
- k) Praktické vyučování je nedílnou součástí výchovy a vzdělávání ve středních školách a v odborných učilištích; uskutečňuje se v něm spojení výchovy a

- vzdělávání s praxí, důsledné osvojení příslušných dovedností a získání schopností využívat vědomosti v praxi (§22, odstavec 1).
- l) Školní rok začíná 1. září běžného roku a končí 31. srpna následujícího roku; člení se na období školního vyučování a období školních prázdnin (§38, odstavec 1).
  - m) Ústřední orgány a organizace poskytují základním školám, středním školám a speciálním školám pomoc při výchovně-vzdělávací činnosti, při rozvoji škol, zejména při modernizaci obsahu výchovy a vzdělávání a při vytváření personálních a materiálně technických podmínek pro činnosti škol a pomáhají učitelům a ostatním pedagogickým pracovníkům v jejich společensky důležité práci (§ 48).

Poznámka :

Níže uvedené porovnání vychází z poznatků, získaných zpracovatelem této informace v průběhu jeho odborné stáže, uskutečněné u odboru DB Bildung ve Frankfurtu nad Mohanem počátkem roku 2001.

3) Porovnání německé a české vzdělávací soustavy základního a prvotního odborného vzdělávání (ve velmi zkrácené podobě)

- a) Rozdílné pojetí základní školy v Německu (povinná školní docházka 4 roky) a v České republice (povinná školní docházka 9 roků).
- b) Rozdílné pojetí 2. stupně základní školy v Německu :
Hlavní škola (Hauptschule) v době trvání 5 let, zakončená závěrečnou zkouškou (Hauptschulabschluss);
Reálná škola (Realschule) v době trvání 6 let, zakončená zkouškou ze střední zralosti (Mittlere Reife);
Gymnasium v době trvání 9 let, zakončené maturitou (Abitur); pouze úspěšně složená maturitní zkouška opravňuje k dalšímu studiu na vysoké škole či univerzitě.
- c) Rozdílné pojetí prvotního odborného vzdělávání v Německu všeobecně na základě zákona o odborném vzdělávání (Berufsbildungsgesetz) :
Podniky a firmy převážně soukromého charakteru, splňující požadované náležitosti, nesou v Německu hlavní tíhu odborné výchovy mladistvých (tzv. Auszubildende);
Státní (tj. spolkové) odborné školy (Berufsschulen) poskytují mladistvým paralelně s odbornou přípravou v podnicích doplňující teoretickou všeobecnou i odbornou přípravu v rozsahu kolem 12 týdnů v průběhu jednoho ročníku;
Podniky a stát tak již od počátku průmyslové revoluce v 19. století spoluvytvářejí osvědčený duální systém odborné přípravy mladistvých, který odbor vzdělávání Německé dráhy a.s. zdokonalil na systém triální tým, že odbornou, převážně praktickou přípravu na budoucí povolání v podniku rozšířil i o některé podnikové semináře teoretické přípravy.

Podniky uzavírají s nastupujícími uční, pocházejícími většinou z reálných škol, tedy po 10 letech dosavadní školní docházky (označení student není pro mladistvého, začleněného v Německu do středního odborně-vzdělávacího procesu užíváno, studenty jsou nazýváni pouze studující na vysokých školách či univerzitách) tzv. smlouvy o vzdělávání (Ausbildungsverträge), platné pouze

po dobu, kdy podnik poskytuje učni odborné vzdělávání v období, kdy je současně i jeho placeným zaměstnancem, logicky v nízké platové třídě.

Poskytování odborného vzdělávání mladistvým na své náklady a nad svou vlastní potřebu, většinou po období 3 až 3,5 roku v závislosti na oboru odborné výchovy, chápou v Německu podniky či společnosti jak svou společenskou službu ve prospěch státu, přičemž využívají různé daňové úlevy. Poté výše uvedená smlouva zaniká a podnik může, ale nemusí s kvalifikovaným odborníkem uzavřít následnou smlouvu o uzavření pracovního poměru.

Trvalá spolupráce svazů zaměstnavatelů, odborových organizací, Průmyslových a obchodních komor, Spolkového ústavu odborného vzdělávání, regionů, státních orgánů a dalších při tvorbě a aktualizaci náplní výuky v závislosti na probíhajících společenských a vědeckotechnických změnách, zastoupených např. i při závěrečných zkouškách učňů, celostátně vykonávaných na Průmyslových a obchodních komorách (Industrie- und Handelskammer = IHK), kde jsou jejich znalosti, vyplývající z kvality odborné přípravy na budoucí povolání, podrobně analyzovány, posuzovány a následně, v případě potřeby, za aktivní spoluúčasti těchto subjektů i optimalizovány.

Rozdílnost pojetí středoškolské odborné přípravy v Německu ve srovnání se systémem českým, kde ministerstvo, tedy stát odpovídá ze zákona za koncepci, stav a rozvoj výchovně vzdělávací soustavy, je markantní.

4) Hlavní etapy harmonogramu prací na pilotním projektu „Dopravní služby EU“ vzdělávacího programu Leonardo da Vinci Evropské unie

Harmonogram prací s popisem jednotlivých pracovních etap včetně stanovení jejich cílů, časových vymezení, rolí a úloh zúčastněných partnerů, pracovních metod i očekávaných výsledků zpracovalo pro časové období prací na projektu **od 1. listopadu 2001 do 31. října 2004** vedení projektu, tj. Německá dráha. Všichni další partneři, účastníci se projektových prací (francouzské SNCF, britské South Central, lucemburské CFL, polské PKP Intercity a české ČD) tento harmonogram schválili. Každá pracovní etapa sehrála při řešení svou nezastupitelnou roli a v průběhu prací byla doprovázena nezbytnými interními workshopy, konzultačními a schvalovacími procedurami na národní úrovni i prací s veřejností. Přiložená tabulka, shrnující tuto činnost, tvoří přílohu této zprávy.

Pracovní etapa 1 :

Vypracování organizační struktury partnerského kroužku, schválení jednacího řádu po dobu prací na projektu, poskytnutí podkladů vedoucímu projektu pro vytvoření webové stránky.

Pracovní etapa 2 :

Sběr podkladů všemi partnery a popis existujících právních, metodických a správně-technických rámcových podmínek v prvotním odborném vzdělávání jednotlivých zemí a dále popis obrazu povolání a stávajících akreditovaných studijních oborů (kvalifikací) v dopravním odvětví, orientovaných na obchod a poskytování služeb, vše za účelem zpracování tzv. kompendia.

(Všechny tyto mnohastránkové podklady za ČD-partnera jsou uloženy u zpracovatele této informace. Později sehrály významnou roli, neboť nám napověděly, které již existující akreditované studijní obory by byly obzvláště vhodné pro nadcházející implementaci společného evropského curricula, a to jako jejich odborné zaměření, v rámci vzdělávací soustavy České republiky).

Pracovní etapa 3 :

Sběr podkladů pro zpracování tabulek různých kompetencí, požadovaných **v současné době** od obchodnicko-servisních profesí v osobní dopravě u různých partnerů a na jejich základě zpracování společného profilu požadavků, kladených na tyto profese.

Pracovní etapa 4 :

Zpracování katalogu kritérií (23 stran tabulek, též v příloze této zprávy), jejichž splňování bude od budoucího obchodníka v osobní dopravě EU požadováno. Celkem obsahuje katalog 19 kritérií, které se dále člení **na 92 definic**, a ty zase na větší počet náplní výuky (**požadovaný stav**).

Poté následoval společný výběr definic z katalogu pro tzv. **společné evropské curriculum**, jinými slovy pro společnou náplň výuky, **kteřá je tvořena celkem 46 definicemi** z kritérií 1 až 10 a 12 až 18. Hranicemi (s malými výjimkami) pro vyčlenění evropského curricula z množiny 92 definic od jednotlivých partnerů byl zásadně počet **alespoň 5 partnerů**, u kterých se současné procento plnění definic jednotlivých kritérií pohybuje **pod úrovní 65%**, což logicky souvisí s objemem a hloubkou vyučované látky. Všechny ostatní definice a jejich náplně jsou definovány pouze na národní úrovni a tvoří národní curricula.

Pracovní etapa 5 :

Vytvoření uznávané odborné kvalifikace „Dopravní služby EU“, zpracování certifikačního modelu.

Pracovní etapa 6 :

Zpracování modelu implementace nové odborné kvalifikace do českého vzdělávacího systému.

*Pracovní etapy 5 a 6 jsou níže podrobněji rozvedeny pod bodem 5. Za pedagogickou stránku projektu odpovídal v průběhu jeho řešení **Doc. Ing. František Orava CSc.**, v současné době zástupce ředitele O8 GŘ ČD, veškerou koordinační, překladatelskou a styčnou činnost s vedoucím projektových prací zabezpečoval **František Verner** z O10 GŘ ČD.*

5) Nová evropská odborná kvalifikace v českém vzdělávacím systému, implementace evropského základního curricula do akreditovaných studijních oborů, model certifikace dosažené kvalifikace

- a) Jako konzultant (tzv. Beirat), na jehož institování u každého partnera kladlo vedení projektu obzvláště velký důraz, působil u českého partnera v otázkách implementace nové evropské odborné kvalifikace do vzdělávací soustavy ČR pan Ing. Petr Herzán
odborný pracovník strojírenských a dopravních oborů SOŠ a VOŠ

Národní ústav odborného vzdělávání
Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10.

- b) Podle jeho vyjádření je vypracování, oponentní řízení, experimentální ověřování a zavedení zcela nového středoškolského studijního oboru do státní vzdělávací soustavy velice komplikovanou záležitostí, přičemž zavedení nového odborného zaměření do již existujícího studijního oboru je relativně jednoduché, neboť školy je mohou v rámci svých učebních plánů spoluvytvářet do určitého procentního podílu, až do 30 %, náplně výuky.
- c) Aby bylo dosaženo pokud možno hladké implementace produktu pilotního projektu – základního curricula EU – do české vzdělávací soustavy, dospěl partner za ČD po dohodě s konzultantem z NÚOV k rozhodnutí, realizovat produkt odděleně v rámci dvou již existujících studijních oborů jako jejich odborné zaměření. Níže popsané dva akreditované studijní obory spadají do dopravní oblasti a jsou orientovány na pokrytí personální potřeby dopravních organizací.
- d) První v úvahu přicházející studijní obor čís. 37-41-L/006 se nazývá „Operátor provozu a ekonomiky dopravy“. „Typ L“ je charakterizován zvýšeným podílem praktické výuky (6 až 14 hodin týdně) v průběhu čtyřletého studijního období, zakončeného maturitou. Celková doba školní docházky příslušného absolventa trvá 13 let, tj. 9 let docházky do základní školy, na ni navazuje čtyřletá docházka do středního odborného učiliště. Příslušná střední odborná učiliště, kde bude možno tuto kvalifikaci získat, se nacházejí v Praze, Českých Velenicích (zde se jedná o Integrovanou střední školu) a v Novém Městě na Moravě. Všechny tyto subjekty poskytly ochotně partneru za ČD své stávající učební plány tohoto oboru s uvedením všeobecně vzdělávacích předmětů, odborných předmětů, vyučovacích hodin podle ročníků i náplní výuky.
- e) Druhý v úvahu přicházející studijní obor čís. 37-41-M/006 se nazývá „Provoz a ekonomika dopravy“. „Typ M“ je charakterizován zvýšeným podílem teoretické přípravy v průběhu čtyřletého studijního období, zakončeného maturitou (praktická výuka 4 až 6 hodin týdně). Absolventi takto kvalifikovaní splňují dostatečnou měrou nároky na obchodníka v dopravě, později, po praktických zkušenostech získaných v provozu, je možno využívat jejich znalostí a dovedností i ve vyšších pracovních pozicích. I v tomto případě trvá celková školní docházka 13 let, tj. povinná školní docházka do základní školy 9 let, na to navazuje čtyřleté studium střední odborné školy. Příslušné školy se nacházejí v Praze, Plzni, Břeclavi, České Třebové a Děčíně a též rády poskytly partneru za ČD své stávající učební plány tohoto oboru s uvedením všeobecně vzdělávacích předmětů, odborných předmětů, vyučovacích hodin podle ročníků a náplní výuky.
- f) Dle vyjádření zástupce NÚOV není ale v rámci středoškolské soustavy České republiky vyloučena možnost výuky evropského curricula i jinou střední školou než tou, která je zaměřena na oblast dopravy.
- g) Nyní jen velice stručný rámcový popis dalšího vzdělávání absolventa školy po jeho přijetí k Českým drahám :

Po maturitě, složené na státní střední odborné škole a následném přijetí do pracovního procesu u Českých drah coby prvního zaměstnavatele zabezpečují ČD novému mladému zaměstnanci odbornou (teoretickou i praktickou) a provozní přípravu před vykonáním odborné zkoušky.

Pro organizaci, zabezpečení a získání řádné přípravy nových zaměstnanců, udržování a obnovování znalostí stávajících zaměstnanců, zajišťování jejich odborného rozvoje a pro ověřování jejich znalostí je zřízen ústav podnikového vzdělávání Praha se svými regionálními Středisky podnikového vzdělávání. Dalšími složkami vzdělávacího systému jsou odborné útvary GR ČD a OS ČD.

Jde při tom o to, aby mladý zaměstnanec zvládl vnitropodnikové předpisy, bezpečnostní předpisy vztahující se k výkonu jeho budoucího povolání, výtahy ze zákonů, různá vnitropodniková pravidla, řády i další podklady, náležejícími k know-how podniku, které nespádají do osnov výuky na střední škole. Teoretická příprava probíhá formou semináře, vhodně doplněného samostudiem.

Po období teoretické přípravy, doplněné praktickou přípravou, vše nazývané **obdobím odborné přípravy před odbornou zkouškou**, následuje tzv. **období provozní přípravy před odbornou zkouškou**. V něm se zaměstnanec pod dozorem zkušeného zaměstnance učí samostatně pracovat, dodržovat technologické postupy a příslušné předpisy.

Období odborné a provozní přípravy trvá přibližně 3 měsíce před složením odborné zkoušky v závislosti na tom druhu povolání, pro který byl zaměstnanec k ČD přijat. Teprve poté, po **úspěšně složené odborné zkoušce**, nutné pro výkon své budoucí pracovní funkce, je zaměstnanec oprávněn samostatně provádět své výkony v drážním provozu.

- h) Znázornění certifikačního modelu pro odborné zaměření „Dopravní služby EU“ v České republice, konzultované a schválené Národním ústavem odborného vzdělávání a Ústavem podnikového vzdělávání ČD :

První část certifikace bude představovat maturitní vysvědčení s uvedením studijního oboru čís. 37-41-L/006 „Operátor provozu a ekonomiky dopravy“ popř. čís. 37-41-M/006 „Provoz a ekonomika dopravy“, na kterém bude navíc vyznačeno odborné zaměření „Dopravní služby EU“.

Druhou část certifikace bude představovat „Potvrzení o odborné zkoušce“, které obdrží nový zaměstnanec ČD po jejím úspěšném absolvování dle ČD Ok2, tj. „Výcvikového a zkušebního řádu pro zaměstnance Českých drah a.s.“.

Nezbytný předpoklad splnění všech kvalifikačních kritérií představuje kritérium číslo 18 Mobilita, kde definice čís. 18.2 zní, že obchodník či prodejce dopravních služeb evropského rozměru absolvuje během období svého odborného vzdělávání minimálně jednu provozní praxi v zahraničí, a to v rozsahu 6 až 9 týdnů. Tento předpoklad je dosud za všechny partnery,

podílející se na řešení projektu, plněn v průměru na pouhých 4,2 %, což je téměř zanedbatelné.

V našich vzdělávacích podmínkách bude moci být tento předpoklad logicky splněn až po případném přijetí absolventa školy k ČD pro výkon určité funkce v osobní dopravě a složení příslušné odborné zkoušky. Po následném vyslání k partnerské železnici ve smyslu projektu a vystavení potvrzení o úspěšném absolvování provozní praxe tamtéž dotyčným zaměstnancem cizí železnice, přičemž jazyková vybavenost dle kritéria číslo 5 bude neoddiskutovatelným předpokladem pro splnění kritéria čís. 18, bude možno považovat vzdělávací proces, zaměřený na „Dopravní služby EU“, za završený.

V rámci ČD se počítá s pracovním zařazením prodejce či obchodníka, zaměřeného na „Dopravní služby EU“ (v něm. jazyce „Kaufmann-/frau für Verkehrsservice EU“) v osobní dopravě, pro kterou je dle projektu předurčen. Zpočátku bude nepochybně činný v dopravě vnitrostátní, po určité době a dle okolností i v mezinárodní. Dle předpisu ČD Ok 2 se na něj budou vztahovat odborné zkoušky O-04 (Obsluha vlaku osobní dopravy), O-05 (Osobní pokladník – vnitrostátní přeprava) a O-06 (Osobní pokladník – mezinárodní přeprava). Poslední uvedenou zkoušku skládá i Obchodník ČD-centra.

i) Předpokládaná zařazení „prodejce EU“ po přijetí k ČD

U Českých drah vstoupil v účinnost dnem 1.1.1997 na základě rozhodnutí generálního ředitele Sborník prací, jehož 6. změna platí od 1.3.2004. Sborník m.j. obsahuje seznam povolání, specifických pro železniční dopravu a přepravu, jejich tarifní stupně, čísla, charakteristiky apod. Konkrétní „katalogová“ železničářská povolání nesou logicky jiná označení než akreditované učební nebo studijní obory ve státním školství, představující širší pojem z hlediska kvalifikovanosti pro výkon budoucího povolání v oblasti dopravy. Šestá změna sborníku prací zahrnuje m.j. tato obchodnická povolání :

Průvodčí osobní dopravy, číslo povolání 015, mzdový tarifní stupeň 5-6,
Osobní pokladník železniční dopravy, číslo povolání 047, tarifní stupeň 5-7,
Obchodník ČD-centra, číslo povolání 061, tarifní stupeň 8-10.

Výše uvedená povolání tedy skýtají možnost uplatnění evropsky vzdělaného prodejce či obchodníka u ČD, přičemž, na základě jeho předpokladů, mezi které patří kromě znalostí odborných i schopnost komunikace se zákazníky, řešení konfliktů, kultivované vystupování, přesvědčivost apod. i odpovídající znalost cizích jazyků, se u ČD nabízí i řada možností jiných.

6) Aktuální průběh a současný stav implementace evropského základního curricula do vzdělávací soustavy v České republice

- a) Při příležitosti velice důležité prezentace výsledků projektu, tj. celkového katalogu kritérií, kladených na evropského prodejce a z něj vyplývajícího evropského základního curricula, uskutečněné dne 11. března 2004 v budově GR ČD, na kterou navázal workshop, bylo zainteresovaným místům, tj. středním školám a učilištím, Ústavu podnikového vzdělávání a odboru osobní

dopravy GŘ ČD uloženo, aby písemně vyjádřily svá mínění k tomu, kde a v jaké formě by mělo být 46 evropských definicí a jejich náplní vyučováno, tj. buď ve škole či učilišti při teoretické popř. praktické výuce ještě během školní docházky, či později po přijetí k ČD již na určité pracovní zařazení v rámci obchodnických povolání (viz výše), opět buď formou teoretického semináře v rámci Ústavu podnikového vzdělávání nebo v období provozní přípravy na pracovišti před vykonáním odborné zkoušky.

- b) Po asi jednom měsíci byla vyjádření sumarizována. Všech 7 tehdy oslovených odborných škol (z toho jedno střední odborné učiliště a jedna integrovaná střední škola) vyhlásilo svou připravenost, téměř bez výjimky vyučovat v rámci čtyřleté školní docházky všech 46 evropských definicí a jejich náplní. Zástupce odboru osobní dopravy a přepravy GŘ ČD ve funkci hlavního kontrolora osobní přepravy pan Svoboda zdůraznil navíc ty definice v rámci kritérií, na které klade tento odbor obzvláště důraz, ať již se přitom jedná o definice „evropské“ či „neevropské“. Krátce na to započali zástupci SPŠSaD v Děčíně jako první s přípravami implementace EU-curricula do již existujícího akreditovaného studijního oboru čís. 37-41-M/006 „Provoz a ekonomika dopravy“ jako jeho odborné zaměření.
- c) V této fázi bylo ale zcela nevyhnutelné učinit ještě jeden závažný krok. Jednalo se o závazné prohlášení managementu ČD, zda budou ve státních školách čerstvě připravení absolventi s evropskou kvalifikací vůbec k ČD jako potenciálnímu dominantnímu zaměstnavateli do pracovního poměru přijímáni. Toto prohlášení vyžadoval Národní ústav odborného vzdělávání, zastoupený svým náměstkem panem RNDr. Miroslavem Kadlecem, aby bylo možno nové odborné zaměření zdůvodnit vůči MŠMT při následném schvalovacím řízení. Po provedeném soupisu dotyčných pracovních pozic, přicházejících potenciálně v úvahu pro nové absolventy škol tohoto zaměření, provedeném na personálním odboru GŘ ČD a vyhodnocení jejich vyhlídek (věková struktura a pohyby zaměstnanců), dále po zaujetí stanoviska odboru osobní dopravy a přepravy GŘ ČD při respektování jeho připomínek ohledně náhrady živé práce (postupná změna odbavovacích systémů, prodejní automaty jízdenek, elektronické informační systémy a rezervace jízdních dokladů apod.), podepsal I. náměstek GŘ ČD pan Ing. Josef Bazala dne 30. září 2004 záměr ČD, adresovaný NÚOV, výhledově mladé, středoškolsky evropsky vzdělané mladé lidi u ČD zaměstnávat. Pozitivní reakce odborných škol a učilišť ohledně implementačních prací stejně tak jako kladná reakce I. náměstka GŘ ČD ohledně jejich budoucnosti u ČD ulehčila enormně další vývoj prací na projektu.
- d) Při dalších pracovních zasedáních, konaných ve dnech 4.11.2004, 10.11.2004 a 9.12.2004 (viz tabulka v příloze) byly řešeny různé související otázky a předloženy první návrhy.

Bylo přitom rozhodnuto, integrovat základní evropské curriculum do :

- tzv. „Profilu absolventa školy“, dále do
- tzv. „Charakteristiky vzdělávacího programu“ a dále do

- příslušných předmětů, kterými jsou např. Dopravní zeměpis, Doprava a přeprava, Ekonomika, Právní nauka, Obchodní psychologie, Praxe apod., neboť evropská kritéria, kterými jsou např. Komunikativnost, Jednání orientované na zákazníka, Multikulturní kompetence, Schopnost urovnávat konflikty, Přesvědčivost při osobním vystupování apod. kladou velký důraz na vztah obchodník – zákazník a s výše uvedenými předměty jsou úzce provázána. Dále bylo rozhodnuto vyučovat evropské curriculum v průběhu celého čtyřletého vzdělávacího procesu. EU-curriculum tedy nebude tvořit žádný oddělený vyučovací blok či nadstavbový modul v rámci výuky na odborné škole.

- e) Počátkem ledna 2005 byl předložen koordinátorovi projektu za ČD návrh implementace evropského curricula do učebních dokumentů prvního akreditovaného studijního oboru „Provoz a ekonomika dopravy“, zpracovaný souhrnně za všechny SOŠ Ing. Karlem Hospodkou ze SPŠSaD v Děčíně, návrh implementace evropského curricula do učebních dokumentů druhého akreditovaného studijního oboru „Operátor provozu a ekonomiky dopravy“ bude podle rozdělených úkolů předložen zástupci SOUT v Praze a Novém Městě na Moravě a zástupcem ISS v Českých Velenicích ve druhé polovině února 2005. Dalším krokem bude posouzení učebních dokumentů ze strany odboru osobní dopravy a přepravy GŘ ČD coby sociálním partnerem a potenciálním uživatelem výsledného produktu projektu, a to v průběhu března 2005. Bezprostředně na to budou oba návrhy postoupeny NÚOV k dalšímu schvalovacímu řízení.
- f) S výukou evropského curricula v rámci dvou studijních oborů se počítá od 1. září 2005, z čehož plyne, že první „evropsky“ vzdělání absolventi škol by se měli ucházet o přijetí k osobní dopravě ČD v červenci 2009.
- g) Je jen přirozené, že ČD preferují co možno nejširší implementaci a následnou výuku jak všeobecných odborných kompetencí, tak i evropských náplní v rámci vyučování na státních odborných školách, neboť veškeré náklady s tím spojené pokrývá stát. Musí se ovšem počítat s tím, že i v rámci české státní vzdělávací soustavy, podobně jako je tomu v případě soukromých německých podniků, se vzdělává nad potřebu organizací a podniků, provozujících dopravu.
- h) Nicméně zpracování evropského curricula a jeho následná implementace do vzdělávací soustavy České republiky s sebou bezesporu přináší několik velkých výhod :**
- Již tak uspokojivá odborná kvalifikace, dosažitelná prostřednictvím stávajících studijních oborů, využitelná v dopravním marketingu a službách, bude navíc díky zvládnutým novým sociálním a především jazykovým kompetencím povýšena na evropskou dimenzi, což by mohlo mladým absolventům škol podstatně ulehčit jejich flexibilitu při prosazování se na v současné době všeobecně napjatém trhu práce v dopravním sektoru a turistice.

- Zvládnuté kompetence poskytují každému nesrovnatelně větší příležitosti pro mobilitu, byť i jen dočasnou, v evropském hospodářském prostoru, získávání širšího rozhledu a otevírání se dalších osobních možností.
- Třetí významnou výhodou je rozšíření nástupního prostoru začínajících budoucích odborníků pro budoucí perspektivy dalšího celoživotního vzdělávání, bez kterého se nastupující generace, nemluvě o generacích příštích, pro obhájení své existence v žádném případě neobejde.
- Pro dokreslení jedna malá poznámka. Počet zaměstnanců Českých drah činil k 31. prosinci 1993, tj. již po oddělení Slovenska, celkem 162 000 osob. K 30. listopadu 2004 zaměstnávaly České dráhy a.s. již jen 72 314 zaměstnanců.

Přílohy :

- a) *Přehled o práci s veřejností a o provedených workshopech k pilotnímu projektu „Dopravní služby EU“ v rámci programu Leonardo da Vinci za partnera ČD v období leden 2003 až prosinec 2004 - ČJ*
- b) *Leták k evropské Valorizační konferenci „Budoucnost odborného a prohlubovacího vzdělávání v oblasti turistiky a dopravy“ o výsledcích pilotních projektů, řešených v Evropě v rámci vzdělávacího programu Leonardo da Vinci, vyhlášeného Evropskou komisí, Komisariátem pro vzdělávání a kulturu – NJ (u zpracovatele v tištěné podobě)*
- c) *Jmenný seznam účastníků valorizační konference – NJ*
- d) *Tabulky kritérií, definic a náplní výuky se zvýrazněním evropského curricula – ČJ (u zpracovatele v tištěné i elektronické podobě)*

Použitá literatura:

- Materiály vzniklé na společných zasedáních
- Materiál ze zasedání ve dnech 10.-11.1.2005 v Garmisch-Partenkirchenu

V Praze dne 17. února 2005

Lektoroval : Ing. Mojmír Bakalář
České dráhy a.s., Generální ředitelství
Ředitel personálního odboru

**Přehled práce s veřejností (public relations) a uskutečněných pracovních zasedání (workshops), vztahujících se k pilotnímu projektu „Dopravní služby EU“
vzdělávacího programu Leonardo da Vinci Evropské unie
za partnera České dráhy a.s.**

Období : leden 2003 až prosinec 2004

Zpracováno dne: 13. prosince 2004
Zpracovatel : František Verner, O10 GR

číslo	datum	místo	akce	okruh účastníků
1.	15.1.2003	SPŠSaD Děčín	Prezentace projektu – kompendium a tabulky kompetencí, sběr podkladů pro profil požadavků	zástupci SOŠ
2.	20.1.2003	GŘ ŽSR Bratislava	Prezentace projektu a již realizovaných etap	zástupci personálního odboru GŘ ŽSR
3.	24.3.2003	žst. Opočno	Prezentace projektu a již realizovaných etap	zástupci odboru osobní dopravy a přepravy ČD
4.	25.3.2003	SOŠT Louny	Prezentace projektu – kompendium a tabulky kompetencí, sběr podkladů pro profil požadavků	zástupci SOŠ
5.	8.4.2003	NÚOV Praha	Prezentace projektu – kompendium, tabulky kompetencí, profil požadavků	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
6.	17.4.2003	týdeník „Železničář“	Odborný článek v železničářském tisku	potenciální čtenáři tisku
7.	24.4.2003	VOŠ a SOŠ Česká Třebová	Sběr podkladů pro profil požadavků	zástupci SOŠ
8.	6.5.2003	žst. Choceň	Workshop k profilu požadavků	zástupci odboru osobní dopravy a přepravy ČD
9.	11.12.2003	NÚOV Praha	Prezentace projektu – profil požadavků, katalog kritérií, návrh ČD k evropskému curriculumu	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
10.	12.2.2004	NÚOV Praha	Konzultace k implementaci evropského curricula do národní vzdělávací soustavy ČR	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
11.	11.3.2004	GŘ ČD Praha	Prezentace projektu – profil požadavků, katalog kritérií, evropské curriculum; workshop k implementaci evropského curricula do učebních dokumentů	NÚOV, SOŠ, ÚPV, O16
12.	14.5.2004	GŘ ČD Praha	Konzultace k implementaci evropského curricula, vnitropodnikové vzdělávání	O16
13.	20.5.2004	NÚOV Praha	Zpracování zprávy NÚOV pro DB ASB o implementaci produktu do	odborný pracovník stroj. a dopravních

			vzděl. soustavy v ČR a jeho certifikaci	oborů SOŠ a VOŠ
14.	31.5.2004	ÚPV ČD Praha	Workshop k implementaci evropského curricula – vnitropodnikové vzdělávání	zástupci ÚPV
15.	30.6.2004	NÚOV Praha	Konzultace k implementaci evropského curricula – SOŠ a ÚPV	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
16.	26.8.2004	NÚOV Praha	Workshop k podkladům pro model certifikační zkoušky	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
17.	12.10.2004	NÚOV Praha	Konzultace k podkladům od řešitelů projektu, potřebným pro MŠMT pro zavedení nového odborného zaměření v rámci již akreditovaných studijních oborů	odborný pracovník stroj. a dopravních oborů SOŠ a VOŠ
18.	26.10.2004	Národní agentura Leonardo da Vinci	Prezentace projektu v Národním vzdělávacím fondu, kde je i NA Leonardo da Vinci	konzultant sekce pilotních projektů národní agentury
19.	4.11.2004	GŘ ČD	Prezentace výsledků projektu, určení dalšího postupu	ŘO10, O16, ÚPV, zástupci 8 SOŠ
20.	10.11.2004	SOUT Praha 10, Průhonická 8	Workshop se zástupci 2 SOUT a 1 ISS k zapracování evropského curricula do učebních dokumentů stud. oboru čís. 37-41-L/006	zástupci 2 SOUT a 1 ISS
21.	9.12.2004	VOŠ a SPŠD Praha 1, Masná 18	Workshop se zástupci 5 SOŠ k zapracování evropského curricula do učebních dokumentů stud. oboru čís. 37-41-M/006	zástupci 5 SOŠ